

כרמיאל

מאת יזרעאלה כהנא וברכה דודאי

אחרי שנים אחדות שבהן מתקיים פסטיבל המחולות הארצי השנתי בכרמיאל, החלטנו לנסות ולהעריך את מהותו ומשמעותו עבור המוני רוקדים ואוהבי ריקוד, העולים אליו לרגל זו השנה השישית.

בכנסי דליה הונח היסוד לתנועה העממית של ריקודי העם בישראל. ב-1944 התאספו קומץ אוהבי ריקוד, ובראשם גורית קדמן, אשר התלבטו באותם ימים בשאלה כיצד לקדם את הריקוד הארץ ישראלי, האם לערוך כינוס ואם כן היכן לערוך אותו.

כנסי דליה השונים אופיינו במתן ביטוי עממי לריקודים שנוצרו מתוך הווי החיים בארץ, ושלהתיישבות העובדת, היה חלק נכבד ביצירתם: ריקודי עם, ריקודי קציר, ריקודי דבקה וריקודי שמחה.

רוב הריקודים הזכירו צורות אירופיות, מקצתם שאבו מן היסודות הערביים המקומיים (הדבקה), וכן החלו להתבלט צורות מזרחיות נוספות.

בכנסי דליה האחרונים אפשר היה לראות את הריקודים האתניים כחלק בסיסי וחשוב של תרבות עם, שאותה רצו לעצב מנהיגי תנועה זו.

מצד שני צמחו בכנסי דליה, כחלק הכרחי בפסטיבלים, ריקודי במה, שזקקו לתלבושות מיוחדות, לליווי מוסיקלי הולם ולעיצוב בימתי שמחייב חוקיות שונה מזו של ריקודי העם הנרקדים בחיי יומיום.

הלהקות שנבחרו להופיע בכנסי דליה היו אלה שהצליחו לעמוד בדרישות הבמה: נושא הריקוד, הכוריאוגרפיה, הביצוע, התלבושות והליווי המוסיקלי.

הכנס הרביעי למחולות עם, שהתקיים בקיבוץ דליה ב-1958, הפגיש רוקדים מרחבי הארץ ובא להפגין בפני הקהל הישראלי הישגים בתחום המחול העממי במלאת עשור למדינת ישראל.

את המופע המרכזי ביימה שולמית בת-דור, שהתלבטה בשאלת האותנטיות של ריקוד העם המיוצג על במה. היא כותבת: "הסכנה היא, שאם ננסה להעביר אל ריקודי העם את החוקים של הופעה אמנותית, עלולים אנו לפגוע באופיה המיוחד של צורת ריקוד זו, שמקורה - השמחה הבוקעת מהלב".

לך ניסתה שולמית בת-דור לבנות את התוכנית על יסוד פסיפס, שבו ניתן ביטוי לריקודי העם הישראליים, ריקודים אתניים וריקודים של בני המיעוטים. למרות זאת היתה תחושה מסוימת אצל המארגנים כי נגרע חלקו של ריקוד העם, בכנס מוצלח זה.

בעקבות הרגשה זו החליטה הוועדה המארגנת, אחרי הכנס הרביעי בדליה, להתיק את נקודת הכובד מהופעות הבמה להרקדה המונית, ומלהקות מובחרות לחוגי ריקודים.

כנסי צמח עוצבו על פי מסקנה זו: הלהקות המשתתפות הביאו לבמה סיכום עבודה שנתית. כל להקה יכלה להופיע. מופעים בימתיים והרקדות המוניות בוצעו לסירוגין, כנסי המחולות בדליה ובצמח התבססו על חוגים ולהקות של מחול עממי.

למארגני הכנסים היה ברור לחלוטין, שאין לשלב באירועים אלה מחול אמנותי.

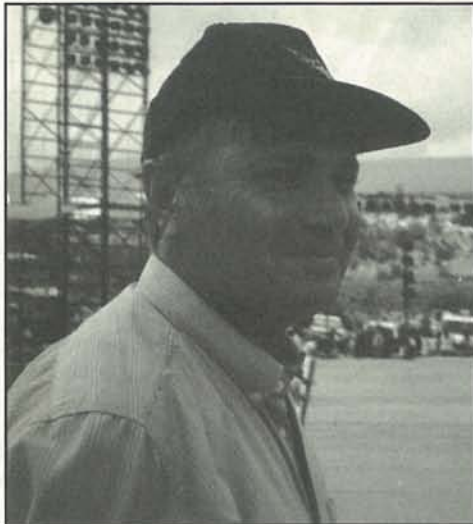
כמנהל אמנותי של פסטיבל כרמיאל, יונתן כרמון הוסיף ממד חדש והרחיב את תפיסת המחול. בכרמיאל - הוא התווה כיוון חדש.

הוא איפשר למשתתפים לחוות את הריקוד על מורכבותו וגווניו, וחרת את הכותרת "כרמיאל - פסטיבל מחולות", כמכליל וכולל את כל ביטויי המחול וכיווני הריקוד.

כך מצאנו את עצמנו חוזים, בפסטיבל כרמיאל, בכל גווני המחול: ריקודי שנות השישים ליד ריקודי עדות ישראל, מפגש עם שרה לוי-תנאי בצד להקת המחול הקיבוצית, אמנות עממית בצד אמנות בימתית.

הודות לתפיסה הרחבה מאוד של כרמון על אודות מחול - יכול היה כל גוף העוסק בתנועה לתת ביטוי לכישוריו בפסטיבל כרמיאל.

מצד שני - כל משתתף וצופה בפסטיבל יכול היה לבחור את המתאים לו והאהוב עליו.

יונתן כרמון

מקומשהו הלהקה הקיבוצית, כור': רמי באר מאת יזרעאלה כהנא

אתה, הצופה, יושב מרותק והמום מכוח היצירתיות של רמי באר, מהיכולת התנועתית של הרקדנים, מהתפאורה הרב-ממדית ומן העוצמה הביצועית והמוסיקלית. אתה חש שזה מקום שיש בו משהו.

יש בו קצב רצחני של זמן בלתי נפסק, יש בו ניסיונות הידברות של ה"אני", האינדיבידום עם עצמו ועם זולתו, יש בו ניסיונות חוזרים ונשנים, ובלתי מתפשרים, לבנות, להיות אבן בבניין, לתת משהו אישי.

יש במקום הזה משהו חזק מאוד, שבו מתנגשים רצונות מנוגדים ונדבכים, ואבני בניין אינן מגביהות, וחומות באיבן מתפרקות.

ואתה מרגיש את הכוח העצום של טכנולוגיה רצחנית מול רצונות היחיד, האדם, השניים - שאינם יכולים לממש את עצמם, ויש צורך בהסכמה רחבה, בתיאום ושיתוף פעולה כדי להגיע למימוש עצמי, לבניית התקווה, לתקוות הבנייה.

המסר חזק. אתה יושב מכווץ ומלא חרדה למראה הניסיון למצוא פיסת מקום אישי, פרטי, שנהרס עד היסוד, ולבך מתרחב למראה הצלחות לרגע, ההצלחות הקטנות. אתה חש עצמך מהלך על חבל מתוח בין תקוות לאכזבות, כאשר סוף סוף - לבסוף, מסתמנת נימה של תקווה.

